

ОСОБЛИВОСТІ РЕКОНСТРУКЦІІ ПАРКІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація: У статті розглянуто основні причини та засоби реконструкції парку з метою поліпшення її характеристик, збереження культурної спадщини та надання комфортних умов для відвідувачів. Описано принципи проведення робіт з відновлення парків. Наведено різні види ландшафтної та часткової реконструкції зелених насаджень та елементів зовнішнього благоустрою парків з метою поліпшення їх функціональності та естетичної привабливості.

Ключові слова: парк, реконструкція, ландшафтний дизайн, озеленення.

Abstract: The article discusses the main reasons and means of reconstructing a park in order to improve its characteristics, preserve cultural heritage, and provide comfortable conditions for visitors. The principles of conducting restoration work on parks are described. Various types of landscape and partial reconstruction of greenery and elements of external improvement of parks are presented in order to improve their functionality and aesthetic appeal.

Key words: park, reconstruction, landscape design, landscaping.

Вступ

Парки - це важливі елементи міської інфраструктури, які забезпечують населенню доступ до зелених зон для відпочинку, фізичної активності та соціальної взаємодії. Однак, з часом, через зношеність та втрату функціональності, парки можуть потребувати реконструкції.

Реконструкція міських об'єктів рекреації (парків, скверів) є важливим явищем у сучасних умовах. Окрім підвищення функціональності об'єкта за рахунок організації місць відпочинку, одна з головних задач полягає у покращенні комфортних умов перебування відвідувачів, естетичної привабливості території та візуального емоційного сприйняття. Роботи з реконструкції та перетворення паркової території не тільки збільшують її рекреаційний потенціал, але й допомагають змінити мікроклімат [1].

У більшості міст парки у різній мірі потребують проведення реконструкції. З введенням нових сучасних елементів благоустрою вони підвищують свою привабливість для відвідувачів. Реконструкція старих втрачаючих стійкість та привабливість паркових насаджень є необхідною, оскільки створюється загроза для відпочиваючих з боку нависаючих стовбурів та гілок дерев. Також основною задачею при реконструкції парку є розширення асортименту рослин, який, як правило, складається з обмеженої кількості видів, і для його різноманітності потрібно висадження декоративних рослин.

Результати дослідження

Реконструкція парку - це комплекс заходів, спрямованих на реставрацію та модернізацію паркової зони з метою покращення функціональних, естетичних, екологічних та соціальних характеристик парку, збереження його історичного та культурного значення та забезпечення комфортних умов для відвідувачів. Зазвичай передбачає проведення таких робіт, як ландшафтний дизайн, зведення нових споруд та об'єктів, реставрація та відновлення існуючих елементів, встановлення нового освітлення та мереж водопостачання, встановлення нових систем відведення стоків та інших інженерних комунікацій [2].

Реконструкція парку може бути проведена з різних причин, таких як покращення умов для відпочинку та розваг відвідувачів, покращення екологічного стану парку, збереження його історичного та культурного значення, а також для підвищення привабливості парку для туристів та інвесторів. Це складний процес, який вимагає залучення фахівців з різних галузей, таких як архітектура, ландшафтний дизайн, інженерія, екологія, культурна спадщина та інші. Також важливо враховувати потреби та думки місцевої громади, а також забезпечити ефективне управління та фінансування проекту.

При проведенні робіт із відновлення парків необхідно дотримуватися таких принципів [3]:

- композиція ландшафтного парку обов'язково базується на особливостях природних умов місцевості;
- пейзажі парку і архітектура споруд повинні знаходитися в композиційній єдності;
- основним об'ємним і просторовим елементом формування паркової композиції повинна бути рослинність;
- перше первісне відновлення необхідно робити тоді, коли парк є невід'ємною частиною існуючого палацового комплексу. Зазвичай достатньо відобразити характер паркової структури, співвідношення відкритих і закритих просторів, рельєфу, основного видового склад рослинності, характер планування, квіткове оформлення, малі архітектурні форми;
- основною визначення відновлювальних заходів є оцінка парку за різними групами чинників, що відіграють важливу роль для прогнозування цілеспрямованості парку. Аналіз результатів натурних обстежень, історичних, літературних, іконографічних матеріалів їх узагальнення, дає можливість сформулювати комплексну характеристику об'єкту на основі якої визначаються принципові напрямки відновлення або реформування парку.

Існують такі види реконструкції [3]:

1. Повна або часткова ландшафтна реконструкція із збереженням функціонального змісту, планувальної основи й зовнішнього благоустрою. В цьому випадку реконструктивні заходи спрямовані лише на переформування насаджень. Такий вид реконструкції застосовується якщо функціональна спрямованість парку, зонування й зміст зон, архітектурно-планувальна організація, елементи благоустрою й інші штучні компоненти паркового середовища задовольняють всі вимоги відвідувачів і запити міста.

2. Ландшафтна реконструкція парків із частковою або повною зміною елементів зовнішнього благоустрою. Її проводять, якщо елементи зовнішнього благоустрою фізично або морально застаріли, їх номенклатура й кількість не задовольняють вимоги відвідувачів, а функціональне призначення парку і його планувальна структура не потребують перебудови.

Часткова реконструкція парку може бути викликана зміною містобудівельної ситуації. У такому випадку може виникнути потреба створення нових паркових входів, що буде вимагати трасування алей і доріжок, введення додаткових елементів благоустрою.

3. Повна реконструкція парку припускає зміну планувальної основи, корінну реконструкцію існуючого ландшафту або його окремих компонентів, створення штучних елементів ландшафту, заміну елементів зовнішнього й інженерного благоустрою, винос з території парку споруд та штучних елементів, що не відповідають новим функціям парку. Така реконструкція може бути викликана різними причинами:

- незадовільною первісною планувальною організацією;
- перенасиченням функцій;
- відсутністю чіткого функціонального зонування й непогодження їх з ландшафтними особливостями;
- виникненням великої кількості небажаних перетинів потоків відвідувачів;
- скороченням або заміною функцій парку.

Зелені насадження в парках є непослідовними накопиченнями різних періодів. У їхньому середовищі часто спостерігається підвищена затіненість та відсутність трав'яного покриву. Композиція зелених насаджень втрачає свої естетичні якості.

Зовнішній благоустрій території, малі архітектурні форми, паркові споруди, елементи наочної агітації та монументальної пропаганди швидко застаріли фізично та морально. Настала необхідність у реорганізації паркових просторів на основі сучасних вимог шляхом реконструкції складових об'єктів.

У практиці найбільш поширена часткова або повна ландшафтна реконструкція зелених насаджень зі збереженням функціонального наповнення, планувальної основи та зовнішнього благоустрою парку. Цей вид реконструкції проводять, якщо функціональна спрямованість парку, зонування та зміст зон, архітектурно-планувальна організація, елементи благоустрою та інші штучні компоненти паркового середовища відповідають усім вимогам відвідувачів та запитам міста. Зелені насадження через їхню густину, застарілі методи посадки та бідність асортименту потребують ландшафтної реконструкції.

Широко поширена ландшафтна реконструкція парків з частковою або повною заміною елементів зовнішнього благоустрою. Її проводять, якщо елементи зовнішнього благоустрою зістарілися фізично або морально, або їх номенклатура та кількість не відповідають вимогам відвідувачів, тоді як функціональне призначення парку та його планувальна організація не потребують перебудови.

Часткова реконструкція може бути спричинена введенням до складу парку об'єкта або елемента, який активно впливає на планування, композицію або функцію. Так, організація зеленого театру або ресторану, установлення водних споруд (озеро, басейн, великий фонтан) можуть змінити функцію зони. Ці об'єкти можуть стати композиційною домінантою зони або парку в цілому. Введення нового об'єкта притягнення відвідувачів потребує часткової зміни планування, заміни або введення нових елементів зовнішнього благоустрою, реконструкції прилеглих ландшафтів з метою підпорядкування, контрасту або гармонійного їх поєднання.

Реконструкція парку може бути спричинена різними причинами: незадовільною початковою планувальною організацією, перенасиченням функціями, відсутністю чіткого функціонального зонування та несумісністю його з ландшафтними особливостями ділянки, появою великої кількості небажаних перетинів потоків відвідувачів. Повна реконструкція може бути спричинена скороченням або заміною функцій парку в результаті змін в загальній системі міських зелених насаджень загального користування, появи дублюючих об'єктів у навколишній забудові, спеціалізації парку.

Всі види реконструкції, з метою економії, допускають максимальне збереження й використання в новому рішенні існуючих планувальних вузлів, дорожньо-стежкової мережі, вертикального планування, інженерних комунікацій, елементів ландшафту [4].

Висновки

Парки є невід'ємною частиною системи організації дозвілля людей. Вони органічно пов'язані із загальними процесами соціального та культурного життя сучасного суспільства. Це міцний соціальний та економічний фактор життєдіяльності суспільства, багатогранний культурний індикатор нашого часу, у якому поєднано різноманітні інтереси, закономірності та процеси і який є частиною нашої повсякденної культури.

Парки культури й відпочинку, паркові території, сади та сквери є значним соціальним надбанням. Вони є найбільш демократичними осередками культури, реалізують вагомі культурно-виховні завдання; виконують просвітницькі, рекреаційні й інші функції. Існуючі проблеми розвитку парків культури й відпочинку засвідчують необхідність їх комплексного вивчення та вирішення, оскільки питання попиту та споживання паркової культури досі залишаються малодослідженими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Копієвська О. Р. Паркова індустрія : підручник. Київ : НАКККиМ, 2015. 208 с.
2. Синько Б., Огаренко Ю. Реконструкція та благоустрій паркових зон: посібник. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/287/DOBRE_Handbook_Landscaping.pdf
3. Дудин Р. Б., Роговський С. В., Крупа Н. М. Консервація, реставрація та реконструкція садовопаркових об'єктів. Львів : Видавництво «Новий Світ – 2000», 2021. 258 с.
4. Бідолах Д.І., Гринюк Ю.Г., Кузьович В.С., Шляхта Я.М. Ландшафтна реконструкція міських парків як засіб компенсації урбанізаційних збитків. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. Вип. 21.17. с. 76-80.

Мисько Вікторія Олегівна— студентка групи БМ-21мс, факультет будівництва, цивільної та екологічної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: mysko.viktoriia@gmail.com

Рундюк Світлана Володимирівна — кандидат технічних наук, доцент кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: rundyksv@gmail.com

Viktoriia Mysko—student of BM-21ms group, faculty of construction, civil and environmental engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: mysko.viktoriia@gmail.com

Svitlana Ryndiuk — PhD, docent of Department of Construction, Municipal Economy and Architecture, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: rundyksv@gmail.com